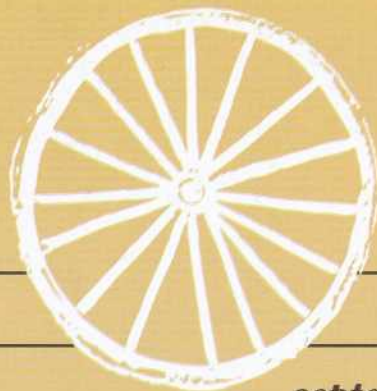

Romano

R O M S K I

them

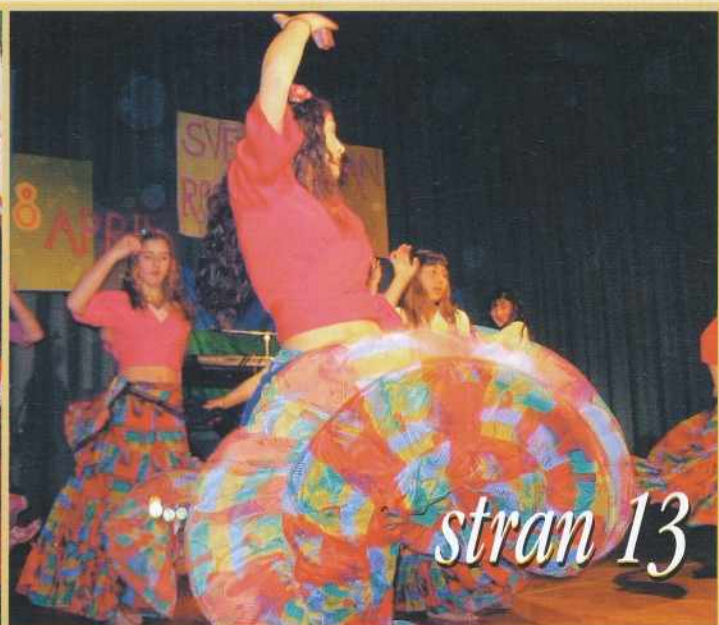
S V E T

berš/leto: 11

september 2005, številka 24

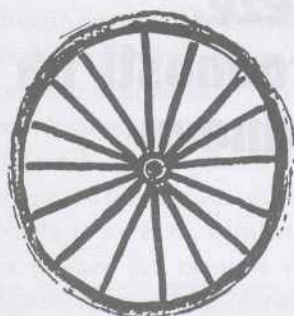

Romski tabor 2005

Dan Romov 2005

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 24, september 2005

založnik

Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104

e-mail: romani.union@siol.net

www.zveza-romov.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTR
ROMSKA RAJONSKA PROJEKCIJA
e-mail: romic@siol.net
www.rromic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandrelli
Janja Rošer
Horvat Zdravko
Slobodan Nezirovič
Bečiri Fatmir

dopisniki
Anita Cener, Serdica
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Acković, Beograd

Fotografije so prispevali:
Zdravko, Oto B., Štefan B.,
Stanko B., Iscomet, in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št.
415-562/96, se Romano them - Romski
svet šteje med proizvode za katere se
plačuje 20% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

VSEBINA

<i>Slavnostni nagovor g. Janeza Obreze,</i> <i>direktorja Urada Vlade RS za narodnosti na</i> <i>osrednji prireditvi ob Svetovnem dnevu Romov</i>	2
<i>Varub človekovih pravic</i>	5
<i>Mladen TANGER: Po sledeh raziskovanj</i> <i>prekmurskih Romov</i>	5
<i>Maša Šega: Inštitut za regionalne študije</i> <i>Institute for Ethnic and Regional Studies</i>	7
<i>Bojan TOMAŽIČ: Intervju z Jožekom Horvatom,</i> <i>ki je bil objavljen v 7 dni_16/2005</i>	8
<i>Jožek HORVAT - MUC: 15 obletnica Romani Union</i>	10
<i>Zdravko: Dan Romov-Metlika</i>	13
<i>SB na sedežu Zveze</i>	14
<i>Delegacija ZRS in Ministrstvo za šolstvo v</i> <i>romskem naselju Brezje</i>	15
<i>Predstavniki Zveze na obisku pri predsedniku RS</i> <i>dr. Janezu Drnovšku</i>	15
<i>Ob svetovnem dnevu Romov so v slovenskem</i> <i>etnografskem muzeju pripravili okroglo mizo</i> <i>Pogledi na romsko kulturo</i>	15
<i>CEPOL na sedežu Zveze</i>	16
<i>Romski zbornik - Romano Keditje</i>	16
<i>Romano them - Romski svet v oddaji TARČA</i> ..	17
<i>Spletna stran ROMIC</i>	17
<i>Dobrodelni nogometni turnir</i>	17
<i>"Roma sam" in "Langa" v državnem zboru RS</i> ..	18
<i>Maraton ljubiteljskih gledaliških skupin</i>	18
<i>Akademsko katoliško združenje</i> <i>o Romih v Sloveniji</i>	18
<i>Seminar in delavci za ustavno priznanje</i> <i>manjšine v RS</i>	19
<i>Veleposlanik ZDA na sedežu ZRS</i>	19
<i>NK Roma pripravljena na novo sezono</i>	20
<i>Drugačnost z glasbo in plesom</i>	20
<i>4. srečanje Romskih folklornih skupin</i>	21
<i>Tradicionalni kulturni dan romske skupnosti</i> ..	22
<i>Romski tabor</i>	22
<i>Kako te (se) vidim</i> <i>Alenka KOLENKO: Projekt Ekonomske šole Murska Sobota</i> <i>v okviru Skritega zaklada</i>	23
<i>Zdravko: Festival narečnih popevk 2005</i>	24

Slavnostni nagovor g. Janeza Obreze, direktorja Urada Vlade RS za narodnosti na osrednji prireditvi ob Svetovnem dnevu Romov

2. april 2005, Metlika

Jože Pojbič

V petek, 8. aprila 2005 bo minilo že 34 let od prvega svetovnega kongresa Romov, ki je bil v Londonu na ta dan leta 1971. V spomin na ta dan vsako leto Romi po vsem svetu 8. april praznujejo kot svetovni dan Romov.

Na kongresu v Londonu so bile sprejete pomembne odločitve, kot so poimenovanje "Rom", izbira romske himne in romske zastave ter, kot že rečeno, določitev 8. aprila za svetovni dan Romov.

Beseda Rom pomeni človek, beseda Roma pa ljudje, ljudstvo. V primerjavi z ostalimi narodnimi manjšinami so Romi posebnost, saj nimajo svoje matične države, temveč so potomci nomadskega ljudstva, ki je iz Indije prodrlo v Evropo že pred 14. stoletjem. Romi so naseljeni praktično po vseh evropskih državah, zato so neke vrste "evropska manjšina" in Evropa sama, sploh pa Evropska unija na nek način predstavlja njihovo matično državo.

Predvidevamo, da v Sloveniji živi med 7.000 in 10.000 Romov. Zaradi stoletij zatiranja in preganjanja, Romi tudi pri nas svoj izvor pogosto prikrivajo. Tako se jih je ob popisu prebivalstva v Sloveniji leta 1991 za Rome opredelilo le 2.259 (po kriteriju materinega jezika 2.752), ob popisu leta 2002 pa je bilo opredeljenih Romov že 3.246, kar je za 30,4 % več (po

kriteriju materinega jezika 3.834). Podatek kaže na to, da se zadeve v Sloveniji premikajo na bolje in da tudi sami Romi počasi pridobivajo občutek, da niso več ogroženi in da biti Rom ni več slabšalna označitev. Seveda pa bomo morali vsi skupaj v tej smeri še veliko storiti.

Po podatkih centrov za socialno delo iz leta 2003 je v Sloveniji 6.264 Romov. Po podatkih občin, v katerih Romi zgodovinsko živijo, podatki so iz pravkar minulega leta, pa v teh 25 občinah živi 6.448 Romov. Od tega živi 3.237 Romov v 11 prekmurskih občinah v 34 romskih naseljih (povprečno 95 Romov v posameznem naselju). V 14 dolenjskih, belokranjskih in posavskih občinah živi 3.211 Romov v 56 romskih naseljih (povprečno 57 Romov v naselju). Zanimiva je ugotovitev, da v 11 prekmurskih občinah živi, po navedbah občin, skoraj enako število romskih prebivalcev kot v 14 dolenjskih, belokranjskih in posavskih. Največje romsko naselje v Sloveniji je KS Pušča v Mestni občini Murska Sobota, v katerem živi cca. 670 prebivalcev, najmanjše pa Pince v občini Lendava z dvema prebivalcema.

Aktualne aktivnosti

Ob sprejemu predstavnikov Zveze Romov Slovenije pri predsedniku slovenske vlade ob lanskem svetovnem dnevu Romov, v aprilu 2004, je bilo do-

govorjeno, da Urad Vlade RS za narodnosti, v sodelovanju z občini, pripravi analizo stanja na terenu, na podlagi katere naj vlada sprejme ustrezne sklepe za reševanje romske tematike. Urad Vlade RS za narodnosti je nato v sodelovanju z državnimi organi, lokalnimi skupnostmi, predstavniki romske etnične skupnosti in ostalimi, pripravil obsežno Poročilo o položaju Romov v Republiki Sloveniji (2004) s prilogama: Pregledom sofinanciranja romske etnične skupnosti v RS v obdobju 2002 -2005 in Pregledom stanja romskih naselij v RS.

Vlada RS je omenjeno poročilo obravnavala na svoji 93. redni seji, dne 7. 10. 2004 in v smeri ukrepov za izboljšanje položaja Romov v Sloveniji, sprejela deset sklepov, v katerih je ugotovila, da so kljub napredku Romi še vedno občutljiva, ranljiva skupina prebivalstva, ki je v posameznih primerih in ponekod pri samem izvajanju predpisov še vedno v neenakopravnem položaju z ostalimi državljani, zato je treba nadaljevati s prizadevanji za izboljšanje njihovega položaja in boljšim sodelovanjem državnih organov in organov lokalnih skupnosti ter pripadnikov romske skupnosti. Vlada je tudi ugotovila, da so Program ukrepov za pomoč Romom iz leta 1995, Sklepi iz leta 1999 in ostali predpisi, ki se nanašajo na romsko etnično skupnost v Sloveniji, še vedno

aktualni, da pa se na nekaterih področjih prepočasno uresničujejo.

- Področja bivalnih razmer, izobraževanja in zaposlovanja Romov morajo biti v okviru državnih sredstev deležna posebne pozornosti in pomoči.
- Vlada je zavezala Ministrstvo za finance (ob menjavi vlade konec leta 2004 je to obveznost prevzela Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko) za realizacijo sklepa Državnega zbora RS iz meseca maja 2002, ki je nalagal državi zagotovitev posebnih, sistemskih sredstev za občine z romskim etničnim prebivalstvom ter v tej smeri za dopolnitev 26. člena Zakona o financiranju občin. Resorna ministrstva in ostale organe je vlada ob sprejemu teh sklepov zadolžila za proučitev stanja na področju bivalnih razmer romske skupnosti in ustrezno ukrepanje.
- Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport (sedaj Ministrstvo za šolstvo in šport ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo) in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pa so sklepi zadolžili za izboljševanje stanja na področju šolstva, zaposlovanja in socialne varnosti romske etnične skupnosti.
- Na koncu je vlada še ugotovila, da se sredstva evropskih skladov v primeru romske etnične skupnosti v Sloveniji zaenkrat še ne izkoriščajo dovolj. Urad Vlade RS za narodnosti je v letu 2004 intenzivno sodeloval s Službo Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj (po novem: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in lokalno politiko) pri pripravi "Javnega razpisa za sofinanciranje projektov osnovne komunalne

infrastrukture v romskih naseljih", za leto 2005 v višini 100 mio SIT, ki ga je Javni sklad RS za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja objavil v Uradnem listu RS št. 98-99/2004, dne 1. O. 9. 2004, prej omenjena služba pa je s preazporeditvijo v ta namen zagotovila 100 mio. sit. Na omenjeni razpis se je prijavilo 20 občin z romskim prebivalstvom z 31 projekti, od tega je 18 občin z 29 projekti izpolnjevalo vse razpisne kriterije (občini Grosuplje in Škocjan ne izpolnjujeta pogoja razpisa, ki določa obvezo romskega svetnika v občinskem svetu).

Urad Vlade RS za narodnosti je v skladu z določili objavljenega razpisa, na podlagi poznavanja razmer na terenu, opravil oceno projektov, po kateri bi se sredstva razdelila med 10 prijavljenih občin. Ocena Urada Vlade RS za narodnosti je imela težo 35 %, kar ni zadoščalo za občuten vpliv pri razdelitvi sredstev. Obenem je treba vedeti, da so bili vsi prijavljeni projekti dobri in nujno potrebni za izboljšanje stanja v občinah, žal pa so bila razpoložljiva sredstva mnogo premajhna.

Razpisna sredstva so se na podlagi odločitve razpisne komisije (v kateri žal ni bilo predstavnika Urada Vlade RS za narodnosti) v decembru 2004 razdelila 4 občinam (Trebnje, Krško, Kuzma in Rogašovci), kar je povzročilo veliko nezadovoljstvo pri ostalih občinah.

Urad Vlade RS za narodnosti je takoj aktivno pričel z iskanjem ustrezne rešitve za vse občine, ki so se neuspešno prijavile na razpis, tako se je dne 19. januarja 2005 v občini Tišina udeležil sestanka županov in predstavnikov tistih občin, ki na

javnem razpisu niso bile uspešne. Župani in predstavniki občin, ki na javnem razpisu niso uspeli, so na tem sestanku med drugih zahtevali razveljavitev razpisa. Na sestanku dne 14. 2. 2005 med predstavniki Urada

Vlade RS za narodnosti in Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je bilo ugotovljeno, da razveljavitev razpisa ne bi bila najboljša rešitev, pač pa da bi bilo potrebno ob rebalansu proračuna za leto 2005 zagotoviti za leto 2005 dodatna sredstva v višini 500 mio. sit, ki bi se namenila projektom občin, ki ob prijavi na omenjeni javni razpis niso bile uspešne.

Urad Vlade RS za narodnosti se je na podlagi tega dogovoril za sestanek na Ministrstvu za finance, na katerem je dne 22. 2. 2005 pridobil podporo za ta predlog. Ministrstvo za finance se je zavezalo, da bo ob rebalansu proračuna poskusilo zagotoviti dodatna sredstva 500 mio sit. To se je potrdilo tudi na medresorskem delovnem sestanku, ki ga je Urad Vlade RS za narodnosti sklical 10. marca 2005. Na tem sestanku se je pogovarjalo tudi o spremembi 26. člena Zakona o financiranju občin v korist občinam z romskim etničnim prebivalstvom ter o pripravi posebnega romskega zakona. Urad je na sestanku predstavil tudi predloge kriterijev k 26. členu Zakona o financiranju občin, ki so jih posredovale občine z romskim etničnim prebivalstvom v letih 2003 in 2004.

Kot ste lahko razbrali iz do sedaj povedanega, je Urad Vlade RS za narodnosti, kljub maloštevilni zasedbi, vseskozi zelo aktiven pri reševanju romske tematike. Najbolj pomembna naloga, s katero se v tem

trenutku ukvarjamo, pa je prav gotovo priprava temeljnega romskega zakona, ki ga omenja že 65. člen Ustave RS, ko pravi: "Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon". Do sedaj se je implementacija 65. člena ustave izvajala preko devetih področnih zakonov, Vlada RS pa je na svoji 5. seji, dne 6. 1. 2005 sprejela sklep, s katerim je zadolžila Urad Vlade.

RS za narodnosti, naj prične s pripravo posebnega zakona o romski skupnosti. Urad Vlade RS za narodnosti se je priprave posebnega zakona o romski skupnosti, lotil z vso odgovornostjo:

- in se takoj sestal z vsemi poslanskimi skupinami (razen Desus) v Državnem zboru RS ter od njih poskušal pridobiti stališča glede priprave posebnega zakona o romski skupnosti
- za stališče do vsebine zakona je bila zaprosena tudi Zveza Romov Slovenije in Forum romskih svetnikov
- k vsebinski pripravi temeljnega zakona je v februarju 2005 pisno povabil vse poslanske skupine v Državnem zboru RS, lokalne skupnosti (24 občin), pristojna ministrstva in vladne službe (13), Univerzo v Ljubljani, Univerzo v Mariboru ter njihove pristojne institucije
- o pripravi zakona se je dne 14. 2. 2005 pogovarjal tudi na sestanku na Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko
- tem je tekel pogovor tudi na sestanku na Ministrstvu za finance dne 22. 2. 2005 ter na medresorskem delovnem sestanku na Uradu Vlade RS za narodnosti dne 10. 3. 2005.

Urad Vlade RS za narodnosti je posebni zakon o romski skupnosti uvrstil tudi v normativni program dela Vlade RS za leto 2005. Določeni so tudi okvirni roki in sicer:

- predlagani zakon naj bi se do decembra 2005 (do 13. decembra) obravnaval na odborih Vlade RS, v decembru 2005 (do 22. decembra) bi sledil tudi sprejem na Vladi RS
- 15. maj 2006 naj bi bil skrajni datum sprejema posebnega romskega zakona v Državnem zboru RS
- zakon bi predvidoma stopil v veljavo s 1. 1. 2007.

Zaključek

Zavedati se moramo, da romska etnična skupnost kot manjšinska skupnost lahko ob ustrezni integraciji ohrani svoje zgodovinske značilnosti samo na način, da ji večinski narod zagotovi posebne pravice, pozitivno varstvo.

V ta namen je "dovoljeno" tudi "predrtje" načela enakopravnega obravnavanja (načelo enakosti pred zakonom - 14. člen Ustave RS). To je ugotovilo tudi Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-416/98-38 z dne 22. 3. 2001, ko med drugim, v utemeljitvi, pravi: "Ustavno pooblastilo iz 65. člena dovoljuje zakonodajalcu, da romski skupnosti in njenim pripadnikom zagotovi posebno (dodavno) varstvo, ki je v teoriji prava znano kot t.i. "pozitivna diskriminacija" ali pozitivno varstvo".

Odpravljanje neenakega polo-

žaja Romov v družbi oz. njihovih neenakih možnosti za vključevanje v družbo in ustvarjanje pogojev za človeka dostojno življenje, bi najbolj pospešila zagotovitev zadostnih sredstev za ureditev njihovih najnujnejših življenjskih pogojev, bivališč, kar bi posledično vplivalo tudi na večji uspeh pri izobraževanju in zaposlovanju Romov ter njihov vsestranski razvoj. To bi ugodno vplivalo tudi na družbeno klimo in sožitje vseh prebivalcev, seveda pa je pogoj za to obojestransko pripravljenost za sodelovanje in spoštovanje vrednot in značilnosti drug drugega (Romi v razmerju do večinskega prebivalstva in obratno). Tako morajo Romi v večji meri kot doslej spoštovati vrednote večinskega prebivalstva, kot so zasebna lastnina, okolje itn., večinsko prebivalstvo pa mora strpno sprejemati drugačnost in kulturno raznolikost Romov.

V tem duhu si bo Urad Vlade RS za narodnosti še naprej prizadeval iskati ustrezne rešitve in k temu vzpodbujati vse, ki se jih romska tematika kakorkoli dotika, tako na državnem kot na lokalnem nivoju. In verjamem, da bo praznovanje svetovnega dne Romov zaradi vsako leto večjega napredka in izboljšav, ki jih bomo dosegli skupaj, vsako leto bolj veselo in v zadovoljstvo vseh delov naše družbe.

Ljubljana, 31. 3. 2005

Janez Obreza DIREKTOR

www.romic.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADJSKA PRODUKCIJA

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

telefon: 02 530 81 00 – faks: 02 530 81 04 – e-pošta: info@romic.si ali info@romic.com

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

Prepisano iz brezplačnega biltena Varuha človekovih pravic Republike Slovenije, št. 6, julij, 2005

Kljub večkratnim opozorilom varuha in sklepom državnega zbora še vedno nimamo usklajene politike za reševanje romske problematike. Vlada je sicer lani sprejela načrt izobraževanja Romov, kar pozdravljamo, a je to še vedno delno reševanje, saj manjkata tako zakon, ki bi na celovito in sistemsko uredil posebne pravice romske skupnosti, kot tudi enotna politika na vseh področjih: izobraževanje, bivanjski problemi, zaposlitev in socialna varnost. Ljudje, žal pa prepogosto tudi politiki, vidijo rešitve romskega vprašanja le v povečanem policijskem nadzoru.

Zaradi dolgoletnega izmikanja celovitemu pristopu, predvsem pa prelaganja reševanja romske problematike le na občine, kjer Romi živijo, pa tudi spodbujanja

posameznih politikov, je v preteklem letu prihajalo do pogostejših in odmevnejših sporov ter odkritega izražanja nestrpnosti do Romov.

Tudi kolektivno varstvo manjšin, ki niso opredeljene v Ustavi, še vedno ni urejeno. Ministrstvo za kulturo finančno pomaga nekaterim društvom, a je to premalo. K neurejenemu statusu teh manjšin dodatno pripomorel nedefiniran pojem avtohtonosti in pomanjkljivo opredeljene pristojnosti Urada za narodnosti. Glede na to, da so nekatere od teh manjšin Sloveniji tudi številnejše, mora Vlada v dialogu s predstavniki teh manjšin čim prej predlagati rešitve, ki bi zagotavljale njihov nadaljnji kulturni in narodnostni obstoj v Sloveniji.

Lani se je še posebno izrazil

problem etike javne besede, ki pogosto kaže na nemoč posameznika, ko mediji, predvsem komercialni, neutemeljeno posegajo v zasebnost, razkrivajo identiteto ali objavljajo netočne podatke. Pri tem opazamo, da so pravna sredstva pogosto neučinkovita. Ob tem pa je še posebno skrb zbujujoče, da politiki pogosto še prednjačijo v izražanj nestrpnosti do različnih manjšin.

Naslov:

Varuh človekovih pravic RS
Dunajska cesta 56 (4. nadstropje)
1109 Ljubljana

tel.: 01 475 00 50

Brezplačni telefon: 080 15 30

fax.: 01 475 00 40

e-pošta: info@varuh-rs.si

Uradne ure: pon.-čet. od 9.00 - 15.30
pet. od 9.00 - 14.30

Po sledih raziskovanj prekmurskih Romov

Mladen Tancer

Doslej je bilo opravljenih veliko raziskav o prekmurskih Romih, med njimi nekaj prav obsežnih in temeljnih. V novjšem času je opazno povečano raziskovalno zanimanje za romsko problematiko. Vse več je raziskovalcev, ki raziskujejo in preučujejo še neraziskana področja oziroma s sodobnejšim raziskovalnim instrumentarijem spet na novo vrednotijo že obde-

lano tematiko predhodnikov. Še posebej pomembno je, da se med novimi raziskovalci pojavljajo tudi nekateri Romi.

Naš zapis namenjamo prvi obsežni temeljni raziskavi prekmurskih Romov, ki je bila opravljena pred več kot štiridesetimi leti in je o njej le malo znanega. Izvod hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani pod signaturo II 235976.

Biološki inštitut Univerze in Pediatrična klinika Medicinske fakultete v Ljubljani sta za Sklad Borisa Kidriča opravila raziskavo Izolati Ciganov in kalvinistov v Prekmurju. V raziskavo so bila vključena katastrska območja Pušča, Černelavci, Vanča ves, Borejci in Motvarjevci. Raziskava je zajela obdobje do leta 1961 in je bila sklenjena 1. junija 1962, a končno poročilo oddano Skladu

25. maja 1963. Nosilec teme je bil univ. prof. dr. Božo Škerlj, Biološki inštitut, po njegovi smrti pa v.d. nosilec univ. prof. dr. Marij Avčin, Pediatrična klinika. Pet zvezkov raziskave obsega 987 tipkopisnih strani in 41 slikovnih in katastrskih prilog. Strani so oštevilčene po poglavjih in ne tekoče.

V posvetilu raziskave so avtorji zapisali: To naše delo posvečamo spominu Univ. prof. dr. Boža Škerlja slovenskega antropologa in nosilca teme, ki ga je smrt zadela sredi dela in Dr. med. Jožeta Pečana zdravnika slovenskega trahomatologa, ki je umrl v času dela in je bil sodelavcem v veliko pomoč.

Raziskovalni projekt je bil dvodelen. Prvi sklop obravnava izolate Ciganov v naseljih Pušča, Černelavci, Vanča ves in Borejci, drugi kalviniste v Motvarjevcih. V celotni raziskavi je sodelovalo 13 raziskovalcev, a mnenja o šoloobveznih otrocih so prispevali učitelji osemletnih šol v Tišini, Kupšincih ter v Murski Soboti.

Pobudnik in idejni vodja raziskave je bil dipl. iur. Vanek Šiftar, svētnik glavnega odbora SZDL in takrat na podiplomskem študiju na Inštitutu za sociologijo v Ljubljani. Šiftar je dobro poznal prekmurske družbene in politične razmere ter že dolgo prej bil temeljito seznanjen s mnogotero problematiko prekmurskih Romov. K tvornemu sodelovanju v raziskavi je znal in uspel pritegniti posameznike iz domačega okolja.

Nosilci posameznih zaokroženih tem so bili: Vanek Šiftar (dveh), Bela Sever (dveh), Tone Pogačnik, Zlata Dolinar-Osole, Miran Hočevar, Miklavž Kozak, Vlasta Koren in Marij Avčin.

Obsežna študija Vaneka Šiftar-

ja Cigani obsega 256 strani, s prištetim dodatkom Poročilo o stanju in zadržanju Ciganov v novomeškem okraju pa 283 strani. Ker je to naša prva celovita sociološka študija o Romih v Prekmurju, je umestno jo predstaviti vsaj po naslovi poglavij. Avtor je tematiko razporedil v več zaokroženih poglavjih: Naziv Cigan; prihod in ustalitev Ciganov na Balkanskem polotoku in v Evropi; Cigani v umetnosti; položaj Ciganov v Evropi v času turških prodiranj; urejanje ciganskega vprašanja za časa Marije Terezije in Jožefa II; Turki v Prekmurju; Ekonomske razmere v Prekmurju; Naselitev Ciganov v Prekmurju; Cigani v Prekmurju v času okupacije; Cigani v Prekmurju po letu 1945; ciganska naselja; naraščanje prebivalstva v Prekmurju; ciganske družine; zdravstveno stanje Ciganov; izobraževanje Ciganov in njihovo vključevanje v delo in kriminaliteta Ciganov. Kasneje je Vanek Šiftar razširjeno in dopolnjeno študijo izdal v monografiji Cigani (Minulost v sedanjosti), ki jo je izdala Pomurska založba v Murski Soboti leta 1970 in še danes velja za temeljno slovensko knjižno delo o Romih. Druga Šiftarjeva študija Vas Motvarjevci in njeni prebivalci obsega 44 strani in karto okoliša (izdelal dr. Roman Savnik).

Geografsko študijo o ciganskih naseljih Pušča, Černelavci-vas, Borejci in Vanča ves je prispeval Bela Sever. Severjeva je tudi Agarno-geografska analiza vasi Motvarjevci.

Antropološki pregled dveh izolatov v Prekmurju je študija Toneta Pogačnika. Besedila, tabel in grafikonov je 106 strani. Študija je bila avtorju osnova za disertacijo Antropološke in morfološke karakteristike Ciganov v Prekmurju, ki jo je zagovarjal na Medicinski fakulteti univerze v Ljubljani leta 1968.

Zlatka Dolinar-Osole je obdelala izsledke iz rodovnikov ciganskih skupnosti Pušča, Černelavci, Vanča ves in Borejci ter kalvinske skupnosti Motvarjevci. Študija obsega 37 strani.

Miran Hočevar je avtor študije Krvne skupine v naseljih Ciganov in kalvinistov v Prekmurju, a Miklavž Kozak je analiziral Prekuženost s *Toxoplasma gondii* na anketiranih terenih.

Vlasta Koren je v obsežni študiji (45 strani besedila in 38 strani prilog slik in skic) raziskala in analizirala Narodopisno podobo vasi Motvarjevci v Prekmurju.

Ciganski živelj murskosoboškega okraja v luči demografskih podatkov je poglobljena študija Marija Avčina. Obsega 93 strani besedila in prilog. Leta 1963 je avtor na Medicinski fakulteti univerze v Ljubljani promoviral z disertacijo Učinki krvnega sorodstva na potomstvo.

V našem prispevku je le zgolj obrisni prikaz celotne raziskave, ki pomeni pomemben prispevek k slovenski romologiji, še posebej k boljšemu poznavanju (pol)preteklosti romskega življa v Prekmurju.

www.romic.si

ROMIC

ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADNJSKA PRODUKCIJA

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN
 telefon: 02 530 81 00 – faks: 02 530 81 04 – e-pošta: info@romic.si ali info@romic.com

Inštitut za etnične in regionalne študije

Institute for Ethnic and Regional Studies

Maša Šega

Evropska skupnost od leta 2001 izvaja akcijski program "Za raznolikost. Proti diskriminaciji", ki poteka v vseh državah članicah Evropske unije. Eden osnovnih ciljev programa je dvigniti raven ozaveščenosti o dveh novih zakonih v EU: Direktivi 2000/43/EC in Direktivi 2000/78/EC (podrobneje v okvirčku). Po podatkih Evrobarometra Evropske unije - raziskava Diskriminacija v Evropi - je namreč večina Evropejcev prepričanih, da je lahko etnična pripadnost, veroizpoved, invalidnost ali starost ovira na poti do službe, tudi kadar so kvalifikacije kandidatov enake.

Akciji boja proti diskriminaciji se je pridružil ISCOMET - Inštitut za etnične in regionalne študije, Maribor, ki ga vodi prof. dr. Silvo Devetak. Inštitut koordinira dveletni mednarodni projekt "Vzgoja in izobraževanje za borbo proti diskriminaciji v Sloveniji". Kot del tega projekta je 1. in 2. julija v Rogaški Slatini potekal seminar za ustavno priznane manjšine - Italijane, Rome in Madžare v Republiki Sloveniji.

Petek, prvi dan seminarja, je bil namenjen predvsem predstavitvi različnih poti za uveljavljanje pravic manjšin, ki so jih predstavili prof. dr. Silvo Devetak, ISCOMET, prof. dr. Wolfram Karl iz Avstrijskega inštituta za človekove pravice, doc.dr. Jas-

na Murgel, sodnica Okrajnega sodišča v Mariboru, Sonja Robnik iz Urada vlade RS za enake možnosti, Janez Obreza, direktor Urada vlade RS za narodnosti, Boštjan Vernik iz Urada varuha človekovih pravic in mag. Majda Potrata, predsednica komisije Državnega zbora za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti.

Mambera Kamberi, pomočnica ministra za delo Republike Makedonije, pa je predstavila uspehe Makedonije v programu Desetletje za vključevanje Romov. Projekt poteka v desetih državah, poudarek pa je predvsem na doslednem vključevanju Romov pri pripravi akcijskih načrtov za reševanje romske problematike.

Na to temo je bila zanimiva pripomba Fatmirja Bečirija, člana vodstva Zveze Romov Slovenije, ki je izpostavil, da RS deli Rome na avtohtone in neavtohtone, in se zato čuti zapostavljenega. Ferenc Hajos, bivši veleposlanik Republike Slovenije na Madžarskem in član svetovalnega odbora za izvajanje Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin pri Svetu Evrope, je v svoji predstavitvi v sobotnem delu seminarja poudaril, da je mnenje Svetovalnega odbora še posebno kritično do razlikovanja med avtohtonimi in neavtohtonimi Romi, saj za to dejansko ni nobene ustavne podlage. V nadaljevanju sta Slobodan Nezirovič, Zveza Romov Slovenije - Politični forum

in Fatmir Bečiri, povedala, da tovrstno razlikovanje otežuje vključevanje Romov v družbo, občine, ki ne prejemajo sredstev za t. i. neavtohtone Rome, pa ne kažejo posebnega zanimanja za reševanje romske problematike. Nezirovič je izpostavil še neizobraženost kot največji problem romske populacije, diskriminacijo na področju zaposlovanja (težka in slabo plačana dela), problem getoizacije naselij, ki je posledica predsodkov večinske populacije, neurejene bivalne razmere (naselja brez vode, kanalizacije...) in slabo seznanjenost delodajalcev s finančnimi koristmi, ki so jih deležni v primeru zaposlitve pripadnika romske skupnosti. S podobnimi težavami se po besedah Romana Tašiča, romskega svetnika v Mestni občini Novo mesto, srečujejo tudi t. i. avtohtoni Romi.

Ob tem ga je Nada Žagar, direktorica Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj, dopolnila, da v Sloveniji primanjkuje sredstev za kontinuirano obravnavanje romske problematike. Po njenem bi najprej morali poskrbeti, da bi Romom fizično približali izobraževanje, tudi z izobraževanjem znotraj romskih naselij.

Vera Klopčič iz Inštituta za narodnostna vprašanja je podrobneje predstavila kritične pripombe mednarodnih teles glede po-

ložaja Romov v Sloveniji in poudarila, da mora država storiti več, da se Romi vključijo v družbo. Predstavniki romske in madžar-

ske skupnosti so se na koncu strinjali, da še tako dobri zakoni sami po sebi ne bodo dovolj, dokler ne bo širša javnost oza-

veščena do te mere, da je odprava diskriminacije v Sloveniji eden od temeljev za njeno stabilnost.

Glede na zavezo članic EU, da v svojo nacionalno zakonodajo vključuje določila Direktiv EU, je Slovenija leta 2004 sprejela Zakon uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO) in razširila pristojnosti prejšnjega Urada za ženske na še ostala področja potencialne diskriminacije in Urad preimenovala v Urad za enake možnosti. Udeleženci seminarja so ugotovili, da je celotna pravna situacija neustrezna glede implementacije norm v Sloveniji.

Direktiva o rasni enakosti 2000/43/EC

- Uvaja načelo enakovredne obravnave med ljudmi ne glede na rasno ali narodnostno pripadnost.
- Zagotavlja zaščito pred diskriminacijo pri izobraževanju, usposabljanju, socialni varnos-

ti, zdravstvenem varstvu in dostopu do blaga in storitev.

- Vsebuje definicije neposredne in posredne diskriminacije, nadlegovanja in šikaniranja.
- Žrtvam diskriminacije daje pravico da se pritožijo po sodni ali upravni poti, skupaj z ustreznimi kaznimi za tiste, ki diskriminirajo.
- Breme dokazovanja razdeli med tožnika in toženega v civilnih in upravnih primerih.
- Od vsake države članice zahteva ustanovitev organizacije za promocijo enakovredne obravnave in zagotovitev neodvisne pomoči žrtvam rasne diskriminacije.

Direktiva o enakosti pri zaposlovanju 2000/78/EC

- Uvaja načelo enakovredne obravnave pri zaposlovanju in

prípravništvu ne glede na veroizpoved ali prepričanje, invalidnost, spolno usmerjenost in starost.

- Glede definicije diskriminacije, pravic do zakonskega ukrepanja in delitve bremena dokazovanja vsebuje identične ukrepe kot Direktiva o rasni enakosti.
- Od delodajalcev zahteva, da izvajajo razumne prilagoditve, da poskrbijo za potrebe osebe z invalidnostjo, ki je kvalificirana za opravljanje določenega dela.
- Dopušča omejeno število izjem od načela enakovredne obravnave, na primer za ohranjanje običajev verskih organizacij ali ko dovoljuje posebne programe za podporo integraciji starejših ali mlajših delavcev na trg delovne sile.

Intervju z Jožekom Horvatom, ki je bil objavljen v 7 dni_16/2005

Bojan Tomažič

Kako je biti Rom v Sloveniji?

V redu je, če te sprejmejo kot soseda, če nimaš težav pri vključevanju otrok v šolo, če imaš službo, če živiš tako kot drugi. Če pa se iz dneva v dan boriš za svoj obstoj, za kruh, vodo, elektriko, ni lepo.

Kakšen odnos vlada v Sloveniji do Romov, dober, srednji ali slab?

Generalno bi ga ocenil kot srednjega. Ob določenih dogodkih je zelo slab, ob drugih zelo dober. Zelo slab je, ko politični veljaki in mediji ljudi ščuvajo proti Romom, ko se vrstijo demonstracije in zborovanja proti nam.

Kateri politiki?

Tisti na državni ravni in župani, kjer živi romska skupnost. Ti sprožajo nestrpnost do Romov, zahtevajo diskriminaci-

jo in podobno. To je slabo. Kot dober znak pa štejem odziv na predlog diskriminacijskega zakona Zmaga Jelinčiča v državnem zboru. Po razpravi in pravi odločitvi poslancev so ljudi uvideli, da je treba na Rome gledati drugače, kot gleda Jelinčič.

Zakaj politiki sejejo nestrpnost? Zakaj župani spodbujajo akcije proti vam? Zakaj ljudje zbirajo podpise

proti Romom?

Življenjskih vzrokov ni, so le politični. Politiki z državne in lokalne ravni skušajo z nestrpnostjo proti manjšini opozoriti nase in tako zbirati volilne glasove. Preko najbolj ranljive skupine se skušajo politično promovirati.

Opozorila so nujno potrebna

Konflikti se že nekaj časa ponavljajo na Dolenjskem, v Prekmurju, kjer vas je največ, pa ne. So torej različne?

Položaj Dolenjcev in Prekmurcev se bistveno razlikuje. Razmere se razlikujejo tudi od občine do občine. Majhne občine nimajo denarja, problemi pa so veliki. Različno nas tudi sprejemajo.

O čem se vam Romi največkrat potožijo, ko se pogovarjate z njimi?

Za vsako pravico in vsak napredek je treba vložiti ogromno energije in časa. Največ se posvečamo bivanjskim razmeram, socialnemu položaju. Ukvarjamo se z legalizacijami romskih naselij, neurejenimi lastninskimi razmerji, z infrastrukturo v naseljih, kjer ni vode in elektrike. Ljudje živijo v hudi stiski, ni pa omembe vredne pomoči, da bi se socialne razmere izboljšale. Romi nimamo nikakršnih posebnih pravic, socialne in druge pomoči so za nas enake kot za druge državljane. Problem sta izobraževanje in zaposlovanje. So sicer programi za prekvalificiranje ali do-kvalificiranje, a se pri tem konča, ker ni prostih delovnih mest. Izobraževanje je katastrofalno, nujni so veliki koraki naprej. Poskrbeti je treba tudi za prevoz otrok v šolo, za pripravo na šolo, na pouk. Če otrok doma nima elektrike in nasploh živi v slabih stanovanjskih razmerah, se ne more učiti.

Razlike so tudi med vasjo in mestom.

V mestu je pa pogost problem ekonomska stiska romskih družin. V Murski Soboti moramo Romi vse plačevati, tudi vrtec. Druge so razmere različne. Maribor in Ljubljana imata dodatno posebnost: pridobivanje državljanstva. Tam so tudi priseljeni iz drugih republik, ki nimajo urejenega statusa. Čeprav v ustavi in mednarodnih konvencijah piše, da imajo vsi otroci pravico do izobraže-

vanja, imajo otroci brez državljanstva težave pri vključevanju v šolo. V mestih so tudi pogoste deložacije. Zakonodaja bi morala biti bolj prilagodljiva, lokalne oblasti bi morale te probleme reševati sproti, ljudem omogočiti, da preživijo, spoštovati bi bilo treba človekove pravice.

Kako živite v primerjavi z Romi pri sosedih?

Pri nas so mnoge stvari bolj urejene. Pri marsičem bi lahko bili vzor. Tudi pri izobraževanju, zaposlovanju, bivalnih razmerah. Vendar ne povsod. In neurejene stvari je treba urediti.

Na plečih učencev**Je dovolj opozarja na romske probleme z ne romske strani?**

Opozorjanja in aktivno vključevanje vseh, ne samo nas Romov, je potrebno takoj, ko kdo začne netiti proti romsko razpoloženje. Že pred nekaj leti smo opozarjali šole, starše in pristojne institucije, da je treba na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini na področju šolstva nekaj narediti. Prisluhnil so šele zdaj, ko se je zapletlo v Bršljinu.

Kaj menite o šolskem ministru Zveru?

Ne bi ga ocenjeval. Želimo si, da bi se problemi zgladili ne glede na to, kdo je na oblasti in kdo je minister. Je pa pohvalno, da je minister Zver prišel na teren. Kaže voljo in prizadevnost.

In potrdil je, da je šlo v bršljinem primeru za politiko.

Bršljinjski zadevi so botrovali lokalni politični vzroki. Romska skupnost ter romski in neromski učenci osnovne šole so jim bili tarče za politične cilje. Zaplet je na srečo prešel v drugo fazo, v kateri je najpomembnejši pogovor o vključevanju romskih otrok v šolo in o njihovih učnih uspehih. Tako je prav.

Kako pa bi bilo mogoče izboljšati uspehe romskih otrok?

Na Dolenjskem bi morali slediti prekmurskemu zgledu. Prekmurski šolski sistem je dobro urejen, strokovnjaki so ga v sodelovanju z romskimi starši začeli pripravljati že pred tridesetimi leti. V Prekmurju vsi romski otroci obiskujejo osnovno šolo in jo tudi končajo,

vključujejo se v nadaljnje šolanje. Šola ima pomembno vlogo, skrbi za stalni stik med starši in predstavniki romske skupnosti. Starši imajo nasploh pomembno vlogo: neprestano se morajo zanimati za svoje otroke, jih opozarjati in - če so nepravilnosti - tudi šolo. Učitelji pa morajo svetovati staršem, kako pomagati učencem. Če povzamem: potrebni so medsebojna komunikacija, dobri odnosi in skupno reševanje problemov.

Bršljinjski pristop je bil povsem drugačen!

V Bršljinu so starši neromskih otrok najprej izrecno zahtevali segregacijo, delitev otrok po etničnem merilu. Zato se je zapletlo. Če ne bi bilo te nesprejemljive zahteve, bi veliko lažje reševali vprašanja učnih uspehov. Pogovarjali bi se o njih in ne o tem, ali gre za romskega ali neromskega otroka. V Prekmurju učitelji pomagajo vsem otrokom enako. To je dobro. Šole pripravljajo aktivnosti, ki se jih udeležujejo neromski in romski starši. Otroci se razumejo, skupaj hodijo na izlete, organizirajo piknike, skupaj praznujejo rojstne dneve. Tudi med starši ni razlik. Te izkušnje bi morali prenesti na Dolenjsko in drugam po Sloveniji.

Ali učitelji v šolah zahtevajo enako znanje od vseh učencev?

Tako bi bilo prav. Morajo pa se tudi prilagajati znanju vsakega posameznega učenca. Upoštevati je treba, če ne zna dovolj dobro jezika, če nima možnosti, da bi se učil. Treba mu je pomagati, ne pa izhajati iz tega, katere nacionalnosti je.

Kaj bi v šolah še lahko naredili?

Učenci se učijo o zgodovini Japonske in Turčije, o svojem sošolcu Romu pa ne vedo ničesar. Ničesar o njegovem jeziku in kulturi. Romi sami organiziramo tečaje, seminarje, romske tabore za spoznavanje romskega jezika, zgodovine, kulture in etnologije, mlade pozivamo, da tako poglobljajo in ohranjajo vezi.

Sedem študentov**Koliko romskih otrok hodi v osnovne in srednje šole? Koliko jih študira?**

Podatkov za osnovne in srednje šole ni-

mamo, ker šole ne delajo statistik po narodnostih. Imamo pa sedem študentov.

Kaj počnejo tisti, ki diplomirajo na fakultetah?

Običajno iz svojih razlogov zapustijo romsko skupnost. So pa na srečo tudi izjeme. Naj omenim Janjo Rošer iz Pušče, ki študira socialno delo. Je sekretarka zveze Romov in predsednica ženskega foruma pri njej. Dejavnost je na več področjih.

Kakšen je položaj romskih žensk?

So na istem kot moški. V Prekmurju so celo nekoliko v prednosti, ker ženske

lažje dobijo delo.

UČENCI SE V ŠOLI UČIJO O TURKIH IN JAPONCIH, O SVOJEM SOŠOLCU ROMU PA NE IZVEDO NIČESAR.

Ali pri nas še obstaja tipični romski način življenja? Je še ostalo kaj od predstave o romskem življenju, polnem strasti, tradicije in tudi krvi?

Kdaj pa kdaj se življenje pripadnikov romske skupnosti prikazuje tako, da se nas vidi v najslabši luči, v najboljšem primeru v stereotipih. O dnevu Romov, ki je praznik kulture in veselja, televizija poroča tako, da kaže romske podrtje in barake. Ker jih v razvitih romskih okoljih ni, jih gredo iskat drugam. Živ-

jenje v podrtjih ni romski način življenja. Bi pa lahko našli zelo siromašne družine tudi med neromskim prebivalstvom Prekmurja. Nekatere romske družine so bogate, imajo vse, kar si človek želi. Romske skupnosti ne moremo gledati skozi en dogodek, en primer, en trenutek. Seveda ne odražajo romskega življenja in realnosti niti filmi o Romih, je pa res, da si ljudje po njih oblikujejo mnenje.

Kako bi bilo treba urediti status in življenje Romov v Sloveniji?

Najbolje bi bilo, da bi bili Romi narodnostna skupnost oziroma manjšina. Ta status bi bil za nas najbolj primeren. Tudi v drugih državah je tako.

www.romic.si

ROMIC

ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADIJSKA PRODUKCIJA

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

telefon: 02 530 81 00 – faks: 02 530 81 04 – e-pošta: info@romic.si ali info@rromic.com

15 obletnica Romani Union

Jožek Horvat -Muc

Začetki delovanja

Zgodovinska dejstva so dokazala, da smo prekmurski Romi bili s strani verskih uslužbencev preganjani v imenu boga.

V času Marije Terezije smo bili vpisani v javnih listinah kot novi naseljenci, v madžarski polovici pa kot novi Madžari.

Danes smo v naši skupni državi priznana manjšina kot državljani Republike Slovenije

ROMANI UNION MURSKA SOBOTA

Natančno 3. januarja 1991 je bila Romani Union - Zveza Romov vpisana v register političnih organizacij pod zaporedno številko 2 na sekretariatu za občno upravo Občine Murska Sobota.

Priprave za prvo tovrstno organiziranje Romov v Sloveniji so se začele že leta 1986.

V romskem naselju Pušča blizu Murske Sobotice smo se predvsem mladi zbirali in se začeli pogovarjati o problematiki, ki je

takrat bila zelo aktualna in prisotna med mladimi.

V naselju je bilo sodelovanje in aktivnost med Osnovno organizacijo zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS), KUD Pušča, Taborniško četo "25 maj" in Strelsko družino Ali Kardoš zelo pozitivno. Z ukinitvijo ZSMS v naselju se je to sodelovanje precej zmanjšalo in poslabšalo. Kot tedanji predsednik OO ZSMS sem opozarjal na neaktivno delo takratnega Vaškega odbora in OO SZDL Pušča.

Bil sem mnenja, da se moremo

vsi skupaj zavzemati za svoje pravice, prav tako pa z svojo aktivnostjo prispevati k izboljšanju življenja Romov v naši občini.

V obdobju od leta 1986 pa do 1989 leta sem začel opozarjati na romsko problematiko in reševanje le te z dopisi na Izvršni svet Republike Slovenije, Socialistično zvezo RS, kakor tudi na različnih ustanovah ter na občinah. Na problematiko sem opozarjal tudi preko medijih, različnih sestankih in konferencah.

24.1.1990 smo na zboru vseh organizacij (mladina, taborniki, kudovci in strelci), ki je bil v vrtcu na Pušči, ustanovili Sekcijo v okviru Socialistične zveze občine Murska Sobota v kateri so bili vključeni vsi člani omenjenih organizacij in posamezniki.

Kot sem prej že omenil, smo se leta 1986 že dogovarjali o ustanovitvi Zveze Romov Slovenije, vendar na Dolenjskem niso bili pripravljene na tako pomembno dejanje.

Na podlagi razgovorov s tedanjim predsednikom Svetovne Romske organizacije dr. Rajko Djuričem, ki je podprl pobudo o organiziranju Romov v Sloveniji, smo priprave o organiziranju Romov pri nas nadaljevali.

1990 - oktobra smo na občnem zboru razformirali Sekcijo socialistične zveze in sprejeli sklep o ustanovitvi Romani Union - Zveza Romov občine Murska Sobota, ki je bila 3. januarja 1991 tudi uradno registrirana.

Takoj smo začeli sklicevati sestanke na katerih smo povabili predstavnike sociale, šolstva, zaposlovanja ter občinski Izvršni svet in se z njimi pogovarjali o problematiki Romov.

Danes lahko temu rečemo zgodovinsko dejanje, ki pa nikakor ni bilo lahko, saj smo si

izbrali trnovo pot. Med našimi Romi je začelo predvsem zaradi novega političnega ozračja v Sloveniji prevladati mnenje negativnega prizvoka. Vendar smo vztrajali in delali naprej.

Posebej bi lahko omenjali pri našem delu predloge, ki smo jih posredovali:

27.3.1991 - komisiji za ustavna vprašanja

predloge za dopolnila k Ustavi RS glede statusa Romov v Sloveniji

15.4.1992 - Skupščini občine Murska Sobota

predlogi vprašanj in konkretizacija za uvrstitev na dnevni red seji zborov občinske skupščine

Predlogi: - Vključevanje Romov v lokalno samoupravo

- urejanje komunalnih zadev v romskih naseljih

- večja pomoč Romom

- strokovna pomoč otrokom pri nadaljnjem šolanju

- podpora romski kulturi

27.8.1992 - je Izvršni svet občine Murska Sobota na pobudo Romani Uniona na svoji seji obravnaval romsko problematiko

21.10.1992 - seja Zveze na kateri smo dali mnenja in stališča o ureditvi urbanističnih in

lokacijskih načrtov za romska naselja in urejanje komunalnih zadev

23.10.1995 - vloga za financiranje infrastrukture za naselje pušča v letu 1996 občini Murska Sobota za:

- razsvetljava v ulicah naselja

- popravilo cestne strukture in odprava mlak s cestišč z požiralniki in odtokom vode s ceste

- ureditev avtobusnega postajališča za šoloobvezne otroke

- ureditev urbanističnega načrta za naselje

- ureditev odvoza smeti

Opravili smo kar nekaj

pomembnih razgovorov o ureditvi položaja Romov v Sloveniji, srečevali s predstavniki različnih ustanov in državnih organih, se srečali kar nekajkrat s predsednikom države g. Milanom Kučanom, se pogovarjali s predstavniki evropskih inštitucij, organizirali sestanke, posvete in konference ter izmenjali izkušnje s tujino. Ogromno truda in dela smo vložili v ustanavljanju društev v drugih občinah.

1996 - se ustanovi Zveza romskih društev Slovenije

2000- Zveza romskih društev Slovenije se preimenuje v Zveza Romov Slovenije

Romani Union Murska Sobota je dosegla to kar romske organizacije pri nas doslej niso:

- disciplino, red in vztrajnost

- uspehe, kvaliteto in mnogo trdega dela

Organizirali smo seminarje, taborne ter izobraževali svoje člane oziroma kadre.

Dosegli smo največje uspehe na političnem področju in kulture med Romi v Sloveniji.

Začeli z založništvom in tako izdajali svoje knjige, zbornike, časopise in glasbene kasete. Ustanovili smo svojo gledališko (1992) in folklorno skupino. V širšem okolju med Romi in neromi doma in tujini smo si uspeli ustvariti ime in ugled.

Izdaja romskih knjig in časopisov pri Romani Union:

- Čhoneskri angrusti - Lunin prstan, avtorja Jože Livijen in Jožek Horvat - Muc (leta 1994)

- Ratvalu paunji - Krvava voda, Jožek Horvat - Muc (leta 1999)

- Hegeduva, Jožek Horvat - Muc (leta 2002)

- Ciden andu mro aunav-
Zaigrajte v mojem imenu, Jožek
Horvat Muc (leta 2005)

- Romano kedijpe I - Romski
zbornik I (leta 1997)

- Romano kedijpe II - Romski
zbornik II (leta 1998)

- Romano kedijpe III - Roms-
ki zbornik III (leta 2001)

- Romano kedijpe IV - Romski
zbornik IV (leta 2003)

- Romano kedijpe V - Romski
zbornik V (leta 2005)

- Romano nevijpe - Romske
novice; časopis Romani Union
Murska Sobota (leta 1991 -
2005)

Romano them - Romski svet;
časopis Zveze Romov Slovenije
(leta 1996 - 2005)

ROMSKI JEZIK

9.10.1999 je začel na Ljudski
univerzi v M. Soboti potekati
tečaj romskega jezika. Predavanje
je potekalo vsako soboto od 9.00
do 10.30 ure oz. dve šolski uri.

Na predavanju so se udeleženci
učili ter podrobneje spoznavali
romski jezik. Tečaj je potekal 2
šolski leti. Sofinancerja projekta
sta bila MO Murska Sobota in
Ministrstvu za šolstvo.

PRVI TEČAJ ROMŠČINE ZA NEROME

Prvi tečaj romščine za nerome
je bi prvi tovrsten projekt v
Sloveniji. Trajal je 70 ur, potekal
pa je na osnovni šoli III v Murs-
ki Soboti.

Udeležencev je bilo 12, pre-
daval pa je predsednik ZRS
Jožek Horvat Muc.

Pobudo je OŠ III poslalo Min-
istrstvo za šolstvo, znanost in
šport. Tudi stroške za ta tečaj je
pokrilo Ministrstvo za šolstvo.

TRADICIONALNI ROMSKI TABOR

Organizira ga RD Romani
Union. Prvi je potekal leta 1994.
letos je potekal že 11. tradi-

cionalni tabor. Udeleženci priha-
jajo iz različnih držav, največ jih
je iz Slovenije.

Teme na taboru so bile: roms-
ki jezik, etnologija, zgodovina
Romov, romska kultura, romska
družina, problemi zaposlovanje
Romov, izobraževanje romskih
aktivistov, strategija razvoja izo-
braževanje Romov...

V okviru tabora so izšli tudi
štiri romski zborniki. V teh
zbornikih so zbrane teme, o ka-
terih se je predavalo na taborih.

ZVEZA ROMOV SLOVENIJE izvaja naslednje programe:

1. Osrednja prireditev ob dne-
vu Romov, ki je vsako leto v
drugem kraju (kjer živijo Romi)

2. Izbor romskega športnika le-
ta

3. Romski jezik - izvajan leta
1999 in 2000. Udeleženci so bili
večinoma mladi Romi iz ra-
zličnih romskih naselij v Prek-
murju. Na koncu smo opravljati
preizkus znanja iz romskega jezi-
ka in tisti, ki so opravili so tudi
dobili priznanje.

4. Izvedli smo tudi dobrodelno
prireditev, kjer so prekmurska
društva zbrala denar za porod-
nišnico v M. Soboti, saj bo ta
porodnišnica
pomembna tudi za
romske ženske.

ROMSKO DRUŠTVO ROMANI UNION MURSKA SOBOTA iz- vaja naslednje projekte:

1. MEDNARODNI ROMSKI TABOR

je največji romski
projekt v Sloveniji.
Prvi tabor je potekal
od 17. 7. - 22. 7.
1994 v Dijaškem do-
mu v Murski Soboti.

Teme so vsako leto različne,
nekatero od njih so tudi: romski
jezik, etnologija, zgodovina Ro-
mov, romska kultura, romska
družina, problemi zaposlovanja
Romov, romska kultura v glasbi
itd. Udeleženci tabora prihajajo
iz različnih držav, največ iz
Slovenije, vendar pa so tudi iz:
Avstrije, Makedonije, bivše Ju-
goslavije...

V okviru teh taborov so izšli
tudi trije romski zborniki Ro-
mani kedijpe I, II, III in IV. V
teh zbornikih so zbrane teme o
katerih se je predavalo na ta-
borih.

Cilj tabora: skrbeti za ohran-
janje romskega jezika in kulture.
Tabore so sofinancirali MDDSZ,
Ministrstvo za šolstvo, Urad za
mladino, Urad za narodnosti,
MO Murska Sobota, zavarovalni-
ca Triglav in drugi donatorji.

2. CIGANSKA NOČ

Ciganska noč poteka vsako leto
v mesecu juliju v Murski Soboti
. Prva Ciganska noč je bila leta
1992 in se je začela odvijati z na-
menom, da bi se romska glasba
začela čim bolj razvijati in se je s
tem ohranila do danes. Letos je
potekala že 14. tradicionalna
Ciganska noč.

Dan Romov-Metlika, 2. april 2005

Zdravko

Osrednja kulturna prireditev ob Svetovnem dnevu Romov

V soboto, 2. aprila s pričetkom ob 13. uri je Zveza Romov Slovenije organizirala osrednjo kulturno prireditev ob Svetovnem dnevu Romov. Prireditev se je odvijala v Kulturnem domu v Metliki. Nastopala so romska društva: Kham-Metlika, Rom-Črnomelj, Roma-Semič, Maj-Kočevje, Vozovelenje in učenci O.Š. Leskovec pri Krškem.

Pozdravni govor sta imela župan občine Metlike g. Slavko Dragovan in podpredsednik zveze Romov g. Anton Hudorovac. Slavnostni govor pa direktor Urada za narodnosti RS g. Janez Obreza.

Po zaključku prireditve je predstavnik Zveze g. Matjaž povabil na ogled vasi Rosalnice pri Metliki. V vasi je največji problem, da nimajo osnovne infrastrukture.

Tudi naslednjo soboto, 9. aprila s pričetkom ob 13. uri je Zveza organizirala osrednjo kulturno prireditev ob Svetovnem dnevu Romov. Tokrat se je prireditev odvijala v kinu Park-Murska Sobota. Nastopala so romska društva; Pušča-Murska Sobota, Čaplja-Tišina, Veverica na veji-Dobrovnik, Somnakuni čerhenja-Cankova, Romano pralipe-Maribor, Rjavo dombo-Puconci, Zeleno vejš-Rogašovci in Romani union-Murska Sobota. Romic band, skupina Baccara in violinist Mario Horvat-

Palko pa so poskrbeli za prijetno romsko glasbo.

Pozdravni govor je imel župan Mestne občine Murska Sobota g. Anton Štihec, slavnostni govor pa je imel državni sekretar na kulturnem ministrstvu g. Lovrenc Blaž Arnič.

5. april 2005

SE na sedežu Zveze

Strokovnjaki Sveta Evrope za narodnostne manjšine obiskali sedež Zveze Romov Slovenije

Delegacija neodvisnih izvedencev Svetovalnega odbora Sveta Evrope za spremljanje in nadzorovanje izvajanja Okvirne konvencije Sveta Evrope za varstvo narodnih manjšin so obiskali sedež Zveze Romov. Ogledali so si prostore Zveze in Romic-a, seznanili so se tudi z aktualnimi problemi v državi kakor tudi z predlaganimi različnimi rešitvami s strani Zveze.

www.romic.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA RADNIKA POKROBILNA

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN
Ljubljana, tel: 530 81 00 - faks: 02 530 81 04 - e-pošta: info@romic.si, info@romic.com

6. april 2005

Delegacija ZRS in Ministrstvo za šolstvo v romskem naselju Brezje

Predstavniki Zveze Romov Slovenije in ravnateljica Tretje osnovne šole v Murski Soboti ga. Angela Novak so v sredo 6. aprila 2005 skupaj z Ministrom za šolstvo g. Zverom in njegovo ekipo obiskali romsko naselje Brezje, kjer so v vrtcu Pikapolonica uspešno predstavili nov model pouka na Osnovni šoli Bršljin in da naj svoje otroke redno pošiljajo v šolo.

Minister je večkrat poudaril, da novi model pouka ne pomeni ločevanja otrok na podlagi etnične pripadnosti, ampak da bodo v posebne učne skupine, ki jih dopušča zakon o osnovni šoli, razporejeni le tisti učenci, ki ne dosegajo minimalnih standardov znanja.

“Od 86 romskih učencev na bršljinski šoli jih 25 dosega zahtevane standarde znanja in bodo obiskovali pouk kot doslej. Preostali učenci bodo ločeni le malo časa. Gre za najbolj problematične predmete - matematika, slovenski jezik in tuji jezik,” je pojasnil minister.

“Tudi pri nas imamo posebne učne skupine za slabše učence, v njih so Romi in neromi. Na naši šoli noben Rom že več kot deset let ni ponavljal razreda in večina romskih učencev tudi nadaljuje šolanje na poklicnih šolah,” je zaskrbljenim staršem romskih učencev povedala Novakova.

Na bršljinski šoli bodo zaradi novega modela pouka v kratkem zaposlili štiri dodatne učitelje in tri romske pomočnike. Oblikovana bo tudi skupina za spremljanje uspešnosti modela, ki jo bodo sestavljali romski pomočnik, po en starš romskih in neromskih učencev in pedagoško osebje. Minister Zver je še obljubil, da bodo model, če ne bo prinesel zelenih rezultatov, spremenili.

7. april 2005

Predstavniki Zveze na obisku pri predsedniku RS dr. Janezu Drnovšku

Vsako leto ob dnevu Romov, predstavnike Zveze obiščejo predsednika Države. Tudi tokrat je bilo tako.

Iz predsednikovega urada so sporočili, da so se pogovarjali o glavnih sklopih odprtih vprašanj, kot je financiranje in integriranje Romov v normalno življenje.

Obenem pa Drnovšek poziva vlado, naj poskuša že v letošnjem proračunu zagotoviti potrebna sredstva za reševanje problematike romskih skupnosti. Po zapletih v novomeški osnovni šoli Bršljin pa je Drnovšek poudaril, da omenjena šola ne sme biti precedens za sistematično uvajanje diferenciacije na podlagi etnične pripadnosti.

Drnovšek se je s predstavniki romske skupnosti pogovarjal tudi o vprašanju šolstva. Delegacija zveze Romov je Drnovška seznanila s stališčem, da je sedanja rešitev v osnovni šoli Bršljin verjetno edina možna v tem položaju. Potrebno je zagotoviti tudi, da diferenciranje ni narejeno na podlagi etnične pripadnosti, s čimer se strinjata tako zveza Romov kot predsednik Drnovšek.

Zdravko

8. april 2005

Pogledi na romsko kulturo.

Ob svetovnem dnevu Romov so v Slovenskem etnografskem muzeju pripravili okroglo mizo

Na njej sta imela besedo glasbenik, skladatelj in pisatelj Imer T. Brizani ter makedonski romolog in publicist Ljatif Demir. Sodelujočim sta predstavila nekaj težav, s katerimi se srečujejo Romi, kot so različna poimenovanja po svetu, priseljeni in avtohtoni Romi ter izobraževanje romskih otrok. V Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani so prvi hommage Romom pripravili že leta 1998, ko so postavili fotografsko razstavo, tokratna prireditve pa je že četrta. Imer Traja Brizani od leta 1980 živi in dela v Ljubljani, medtem ko Ljatif Demir živi in deluje v svoji domovini, kjer je deloval že kot novinar, urednik prvega romskega časopisa Romano Sumnal, otroške revije Chirikli in učitelj romskega jezika. O romski kulturi, literaturi, znanosti in medijih je predaval že na številnih evropskih seminarjih, je pa tudi svetovalec evropske skupine za pripravo strategije romskega kulturnega razvoja v Evropi. Svoje ugotovitve je med drugim zapisal v knjigah Le vs-tanite, Romi gredo in Otroci, zapojte z nami!, ki so jih na okrogli mizi tudi predstavili.

14. april, Murska Sobota

CEPOL na sedežu Zveze

Slovenska policijska akademija v okviru CEPOL (evropske policijske akademije) kateri se ukvarjajo z vprašanjem dela policije v večetni in večkulturni družbi so povabili vodilne policijske uradnike iz vrste držav Evropske unije na seminar v Ljubljano

V sklopu seminarja so v četrtek 14. aprila obiskali Prekmurje, kjer so se seznanili s položajem in

napredkom romske skupnosti. Najprej so se pogovarjali s predstavniki Zveze Romov, nato pa so obiskali in si ogledali romsko naselje Pušča pri Murski Soboti in tamkajšnji vrtec. Sestanka se je udeležil tudi g. Dragoljub Acković iz Beograda.

22. april 2005

Romski zbornik - Romano Kedijpe

Zveza Romov Slovenije in Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija sta v petek 22. aprila v Murski Soboti predstavila Romski zbornik/Romano Kedijpe, s katerim so se med drugim odzvali na aktualno problematiko v zvezi z Romi v zadnjem času.

Ob avtorskih prispevkih s simpozijev in strokovnih posvetov o problematiki romske skupnosti v Sloveniji so v njem tudi sklep državnega zbora o zavrnitvi predlaganega zakona o Romih ter sklepi vlade, ki se nanašajo na romsko skupnost. Ob predstavitvi je direktor Urada za narodnosti RS g. Janez Obreza povedal, da bi zbornik kazalo izdati tudi v katerem od tujih jezikov.

Pri izboru prispevkov so založniki upoštevali, da so največji problemi Romov v Sloveniji bivalne razmere, izobraževanje in zaposlovanje. V prvem delu so objavljeni januarski sklep državnega zbora, ki je z veliko večino glasov poslancev zavrnil protustavni krojni zakon o Romih, v nadaljevanju pa je so med drugim avtorski prispevki s simpozija, ki ga je organizirala Zveza Romov.

Direktor vladnega urada za narodnosti Janez Obreza piše o pravicah romske etnične skupnosti pri nas in njihovem uresničevanju v praksi. Jože Horvat -Muc v svojem prispevku analizira položaj Romov v Sloveniji, dr. Vera Klopčič pa demografske značilnosti Romov v Sloveniji. Slavko Cener je napisal predloge za reševanje romske problematike, Slobodan Nezirovič pa razmišlja o problemih pri zaposlovanju Romov. Darko Rudaš v svojem prispevku razmišlja o večnem vprašanju, ali so Romi res tako slabi, kot nekateri trdijo. Anton Hudorovac piše o Romih v Beli krajini, Fatmir Bečiri o problematiki Romov v Mariboru, Janko Durič pa

o družbenem položaju Romov v Prekmurju. Mag. Mladen Tancer obravnava izobraževanje Romov v Sloveniji. Brankica Petkovič piše o Romih kot ustvarjalcih medijev. Geza Bačić v svojem prispevku ugotavlja, da so samo programi in dobri nameni države premalo za izboljšanje položaja Romov pri nas.

24. april

Romano them - Romski svet v oddaji TARČA

Na nacionalni televiziji v oddaji Tarča, ki jo vodi Lidija Hren so eno izmed oddaj namenili Romom.

V pogovoru so sodelovali predstavniki Zveze, vlade, novomeške občine in opozicije. Razpravljali so o najbolj kritičnih točkah, kaj je doslej naredila lokalna skupnost in kaj država za ureditev razmer - in te primerjali s položajem in odnosi v Prekmurju.

Med oddajo so se mnenja posameznikov zelo razlikovala, so se pa vsi strinjali, da k reševanju problemov v prihodnje morajo sodelovati tako Romi kot neromi, lokalna skupnost in sama država.

Spletna stran ROMIC

Meseca aprila so potekala zaključna testiranja spletne strani našega radia Romic. Sedaj pa lahko na spletni strani <http://www.romic.si> poslušate oddajo Šunen le Romen - Prisluhnite Romom. Med poslušanjem oddaje lahko spoznavate dejavnosti informativnega centra in radijske produkcije.

“za internetno oddajanje smo se odločili pred-

vsem zato, da lahko več ljudi posluša oddajo Šunen le Romen - Prisluhnite Romom tudi izven naše države. Tako lahko glas ROMIC-a poslušajo prav vsi kateri imajo dostop na internet. Internetno oddajanje je tudi dokaz, da se radio Romic prilagaja novemu načinu oddajanja.” je povedal Jožek Horvat -Muc.

7. maj 2005 Predanovci

Dobrodelni nogometni turnir

Na povabilo Ministrstva za šolstvo in šport se je tudi nogometna ekipa ZRS udeležila dobrodelnega turnirja v Predanovcih. Ekipa je dosegla zelo dober uspeh. Zmagali so prav v vseh tekmah in tako so postali prvaki dobrodelnega turnirja.

Po besedah predsednika ZRS Jože Horvat, je ekipa ZRS dosegla lep uspeh a ni bil cilj zmagovati ampak sodelovati na dobrodelnem srečanju.

Upa tudi, da je organizator bil zadovoljen z udeležbo in zbranim sredstev za nakup šolskih potrebščin za socialno ogrožene otroke v Pomurju, ki bodo jeseni stopili v šolske klopi. G. Horvat je izrazil željo za več takih srečanj med državnimi in lokalnimi institucijami.

10. maj 2005

“Roma sam” in “Langa” v Državnem zboru RS

Odbor Državnega zbora Republike Slovenije za kulturo, šolstvo in šport je povabil predstavnike Zveze na prireditve z naslovom Kulturna dejavnost romske skupnosti v Sloveniji. Za osebje iz parlamenta je zaplesala folklorna skupina Roma sam-Romi smo, temperamentno so zaigrali člani skupine Langa in violinist Mario Horvat-Palko. Tako so uspešno zbranim v Državnem zboru na kratko predstavili romsko skupnost - našo kulturo, ples in glasbo.

Med govorniki je bil tudi predsednik Zveze g. Jože, ki je pripomnil, da bi bilo dobro, če bi poslanci včasih prisluhnili tudi romskim problemom, ne pa samo glasbi.

19. maj 2005

Maraton ljubiteljskih gledaliških skupin

JSKD (javni sklad RS za kulturne dejavnost) organiziral Maraton ljubiteljskih gledaliških skupin. Maratona se je v četrtek 19. maja udeležila tudi gledališka skupina Romani Union s predstavo U PAPU (Dedek).

Avtor in režiser predstave je Jožek Horvat-Muc.

Uro kasneje je bila na vrsti predstava gledališke skupine “KUD Puconci” z naslovom Kozlovska sodba v Pužincih, ki jo je režiral Aleš Nadai.

V petek (20. maj) je prva predstava bila ob 18. uri. Nastopila je skupina “Slikeprijlike” s predstavo Nebo nad Ženavljami. Avtor dela je Milan Vincetič, režiserka predstave Simona Zadravec, avtor glasbe pa Roman Sarjaš.

Ob 20. uri je nastopila gledališka skupina “Veseli pajdaši”, iz Števanovcev v Porabju. Naslov predstave, ki jo je režiral Ladislav Kovač, je Šaula včeraj, šaula gnes, avtorica teksta je Irena Barber.

“Amaterska gledališka skupina Ižakovci” je nastopila v soboto ob 19. uri s predstavo Slamnati mož, katere avtor je Franc Horvat, režiserka pa Marija Matko.

Maraton se je zaključil z nastopom gledališke skupine “Nindrik Indrik” iz Porabja ob 20. uri. Naslov njihove predstave je Male bojne, avtor in režiser pa je Milivoj.

Maraton ljubiteljskih gledaliških skupin se je odvijal v grajski dvorani (Murska Sobota) od 19. do 21. maja, kjer so v treh dneh bile na ogled šest predstav.

Jožek Horvat Muc “Igralci so zelo dobro odigrali vloge, katere so jim bile dodeljene. Za predstavitev igre na odru imamo že vrsto let (od 1992 leta) ustaljene in redne nastope na srečanjih gledaliških skupin. Veseli me, da nas JSKD Murska Sobota vsako leto vabi na srečanje gledaliških skupin.”

4. junij 2005

Akademsko katoliško združenje o Romih v Sloveniji

Akademsko katoliško združenje AMOS je v soboto, 4. junija na OŠ Prežihovega Voranca, priredila forum z naslovom Romi v Sloveniji.

Forum je potekal v okviru Škofijskega pastoral-

nega dne, ki ga v sodelovanju z Mestno občino Maribor organizira Škofija Maribor.

Sodelovali so:

- Alenka Čas, psihologinja
- Pavla Štrukelj, romologinja
- Nada Šiftar, občina Murska Sobota
- Jožek Horvat - Muc, predsednik Zveze Romov Slovenije
- Fatmir Beciri, predstavnik romske skupnosti iz Maribora

Na forumu je tekla beseda o:

- romski kulturi, običajih, praznikov
- romskih problematikah na lokalnih nivojih

Program pa je popestrila romska folklorna skupina Romano vozo iz Velenja.

Za Akademsko katoliško združenje AMOS
Jerneja Lešnik

1 in 2. julij 2005

Seminar in delavnici za ustavno priznane manjšine v RS

Pod naslovom mednarodnega projekta Vzgoja in izobraževanje za borbo proti diskriminaciji v Sloveniji je v času 1. in 2. julija, v Grand hotelu, v Rogaški, ISCOMET- inštitut za etnične in regionalne študije iz Maribora pripravil dvodnevni seminar, kjer so izbrani domači in tuji strokovnjaki govorili o:

- Boju proti diskriminaciji-temelj za gradnjo demokratične in stabilne družbe,
- Mednarodno varstvo manjšin s posebnim pogledom na evropsko pravo,
- Desetletje za vključevanje Romov (2005-2015)-cilji, dosežki in problemi,
- Mednarodne norme in postopki za odpravo diskriminacije s poudarkom na EU,

- Pravno varstvo posameznika pred diskriminacijo v RS s poudarkom na zakonu o enakih možnostih,
 - Vsebinski prikaz relevantnih primerov, ki jih je obravnaval varuh za človekove pravice RS,
 - Preprečevanje diskriminacije in varstvo človekovih pravic v okviru Državnega zbora RS
- V soboto 2. julija pa so se bodo priredili razne delavnice, med drugimi tudi delavnica Direktive EU in enakost pripadnikov romske skupnosti v Sloveniji, ki jo je vodila Dr. Vera Klopčič iz Inštituta za narodnostna vprašanja.

16. junij 2005

Veleposlanik ZDA na sedežu ZRS

Veleposlanik ZDA v Sloveniji g. Thomas B. Robertson je v mesecu juniju obiskal romsko skupnost v Prekmurju. Najprej se je sestal in pogovarjal z vodstvom Zveze Romov Slovenije v Murski Soboti, nato pa je obiskal še tri romska naselja - Puščo, Vančo vas Borejce in Serdico. Obiskal je tudi osnovno šolo Sveti Jurij v Rogaševcih. "Kmalu po lanskem prihodu v Slovenijo sem hotel obiskati Prekmurje in tukajšnjo romsko skupnost, da bi se seznanil z njenim položajem in načinom življenja.

To, kako je romska skupnost vključena v slovensko družbo, bo tudi del našega poročila o človekovih pravicah v Sloveniji. Je pa to bolj moj osebni obisk kot kar koli drugega. Presenečen sem nad sodelovanjem lokalnih skupnosti z romskimi sogovorniki, lepo je videti, da obstajata dialog in sodelovanje.

To je tudi edina pot k premagovanju gospodarskih težav, s katerimi se ti ljudje spopadajo. Drugih romskih skupnosti v Sloveniji še nisem obiskal, a jih bom," nam je dejal veleposlanik Robertson.

www.romic.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTRIN
ROMSKA RAJUNSKA PROJEKCIJA

DEJAVNOST CENTRA LJUDJE KONTAKT ARHIV ODDAJ PRVA STRAN

večkrat 02 530 81 00 - faks 02 530 81 04 - e-pošta: info@romic.si ali info@romic.com

šport

NK Roma pripravljena na novo sezono

Nogometaši NK Roma iz Vanče vasi (občina Tišina) so se na to sezona nogometa začeli pripravljati resno in zagnano, saj so v Beltincih meseca julija odigrali prijateljsko tekmo z NK Beltinci. NK Roma je zmagala z visokim rezultatom in to kar z 7:0.

Že v nedeljo, 24. julija je postava NK Rome odigrala prijateljsko tekmo z ekipo iz Renkovec.

Konec julija pa so se odpravili na štiridnevne priprave čez mejo, v sosednjo Madžarsko. Med pripravami so se udeležili tudi turnirja romskih nogometnih ekip iz sedmih evropskih držav.

22. julij 2005

Drugačnost z glasbo in plesom

V petek 22. julija je romsko društvo Pušča organizirala tretjo prireditev Drugačnost z glasbo in plesom v Pušči. Prireditve so se udeležili plesalke iz prekmurskih romskih društev, katere so odplesale romske plesne. Dekleta iz romskega društva Zelena vejš pa so tokrat zaplesale drugačen ples (zabavna glasba) in s tem prispevale svoj delež k naslovu prireditve.

Priveditev se je udeležilo veliko vaščanov Pušče, saj je to edina kulturna prireditev v tem največjem romskem naselju v Sloveniji. Prireditev je bila financirana s strani Ministrstva za kulturo RS.

23. julij 2005

4. srečanje romskih folklornih skupin

V soboto 23. julija, pod oboki soboške graščine se je odvijalo 4. srečanje romskih folklornih skupin Slovenije. Nastopile so plesalke iz romskih društev: Zeleno vejš iz Serdice, Veverica na veji iz Dobrovnika, Čapla iz Vanče vasi-Borejci, Somnakuni čerhenja iz Cankove, društvo iz Pušče, Rom iz Črnomlja in Romani Union iz M. Sobote. Premierno pa je zaigral in zapel Extra-Popo z svojimi priredbami. Srečanje je priredila Zveza Romov s finančno pomočjo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Prof. EVGEN TITAN

SOŽITJE 1957-2005

Človek je eden! Človek je samo eden, v čigar delih se zrcalijo karakteristike njegove dobe. V zgodovinskem razvoju so nanj vplivali mnogi pozitivni in negativni činitelji, katerih posledice ni mogoče sanikati! Prav zaradi tega pa tudi posamezni človek ni rezultat osamljene človeške dejavnosti, pa naj si bo vpliv na njegovo celoto še tako močan in silen. Človek je bil in bo ostal rezultat mnogih, premnogih zunanjih in notranjih vplivov.

Zato je tudi normalno, da odraža svoja stremljenja, hotenja, skratka svojo dejavnost ssestransko, v večjem ali manjšem obsegu in zato naj krasi njegovo življenjsko pot tudi kompleksnost, raznoterost ali človečnost, kajti vse drugo je preveč ozko, plitko in nenormalno!

SOMIŠLJENIKI!

Lepe besede so prijetne za uho, le dejanja pa so zgodovinsko pomembna!

Ciganska noč

Romani Union iz Murske Sobote je priredila 14. tradicionalno Cigansko noč, katera se je začela ob 20 uri na grajskem dvorišču v Murski Soboti, v soboto 23. julija. Tokrat so za glasbo poskrbeli fantje iz skupine Langa (plamen). S svojo temperamentno glasbo so ogreli marsikaterega obiskovalca.

Fantje so tudi tokrat poskrbeli za presenečanje, saj so med sabo imeli prijatelje z pihalnimi glasbili. Skupaj so zaigrali nekaj tradicionalnih pesmi, občinstvo pa je bilo zelo navdušeno nad novo zasedbo Lange. Največ aplavza pa so dobili za odpete in odigrane romske skladbe.

19. avgust 2005

Tradicionalni kulturni dan romske skupnosti

Romsko društvo Capla iz občine Tišine je priredilo 19. avgusta, 7. tradicionalni kulturni dan romske skupnosti. Prireditelj se je začela odvijati ob 17 uri v kulturnem domu v Tišini. Slavnostni govor je imel župan občine g. Jože Poredoš, za skladbo pa je skrbela skupina Baccara

22.-27. avgust 2005

Romski tabor

V Dijaškem domu v Murski Soboti, je od 22. do 27. avgusta potekal Romski tabor 2005. Letošnjega tabora se je udeležilo veliko mladih Romov željnih novih znanj in romski aktivisti. Ti so letos vsebinsko razdeljeni v dva sklopa. Eden se nanaša na spoznavanje romskega jezika, zgodovine in kulture.

“V romski skupnosti ugotavljamo, da zlasti pri mlajših generacijah manjka osnovnega znanja na tem področju, da se te teme nekako izgubljajo,” meni Horvat. V drugem sklopu je poudarek na izobraževanju romskih aktivistov. Seznanili smo jih z nalogami romskih svetnikov in predsednikov romskih društev. Gre za priprave na lokalne volitve prihodnje leto, ko bodo potekale tudi volitve romskih svetnikov v občinske svete. Za aktiviste so na taboru pomembna bila zlasti predavanja v četrtek in petek, ko je bilo govora o pripravah na zakon o Romih (o tem je predaval direktor Urada za narodnosti g. Janez Obreza) in o strategiji izobraževanja Romov (predavala je direktorica Urada za razvoj šolstva dr. Andreja Barle Lakota).

Tabor sta organizirala romsko društvo Romani Union iz Murske Sobote in Zveza Romov, finančno so ga podprli ministrstvo za šolstvo in šport, urad za narodnosti, urad za mladino, mestna občina Murska Sobota, zavarovalnica Triglav in ostali donatorji.

Kako te (se) vidim

Projekt Ekonomske šole Murska Sobota v okviru Skritega zaklada

Moj prijatelj je Rom, tvoj prijatelj je Slovenec - jaz sem Madžarka v slovenskem okolju. Kdo pa si ti?

Živeti v multikulturnem prostoru je bogastvo, katerega se vsi dijaki in učenci prav gotovo ne zavedajo. Ugotavljamo pa, da se velikokrat zaradi jezika ne razumejo med seboj. In prav jezik bi moral biti tisti člen v družbi, ki združuje ljudi, nam omogoča poiskati bližino sočloveka, način izražanja čustev, volje in seveda znanja.

Ta projekt je res idealen za populacijo mladih na naši šoli. Zajeli smo dijake med 15. in 20. letom starosti. Z obliko okrogle mize, kje so lahko sami tudi sodelovali, smo povabili jezikoslovce, psihologe in predstavnike družbenopolitičnih funkcij (predsednika Zveze Romov Slovenije, poslanko državnega zbora za Madžarska vprašanja Mario Pozsonec).

Vsi so debatirali o možnostih in načinih oblikovanja lastne samopodobe v jezikovnem in bivanjskem okolju. Veliko so se pogovarjali o razvoju mladostnikov, o družbenih normah, o možnostih zaposlitve romskih otrok v Pomurju in širši okolici. Mentorji smo dijakom pokazali, kako se lahko približamo drug drugemu. Sami smo se vpisali na tečaj madžarščine in romščine, da bi lažje razumeli, zakaj je otroku težko učiti se slovenščine. In res je, tudi mi smo postali bolj uvidevni, ko smo spoznali, da se v svoji rani mladosti učijo svojega matereinega jezika (t. j. romščine ali madžarščine), na-

to prekmurščine kot jezika okolja, v katerem živijo in šele nato slovenščine. Animirali smo jih za aktivno rabo svojega prvega jezika. V obliki delavnic so se poskušali v pisanju pesmi in verzov. Romski dijaki in njihove družine so začele intenzivneje sodelovati v neformalnih oblikah druženja v šoli. Vključili so se v priprave ob praznovanju dnevu žena, dneva Romov in madžarskem kulturnem prazniku.

Dobili smo vpogled v njihov način življenja. Eni in drugi so nas začeli vabiti na svoje predstave, na predstavitve knjig, ki se pišejo o njih ali jih celo sami izdajajo.

Da bi vso pridobljeno znanje prenesli v praktično obliko spoznavanja sebe preko drugih, smo našo "učilnico za življenje" v času počitnic postavili v avtentično dvojezično okolje - v mesto Lendava. Na enotedenski likovni delavnici so se dijaki urili v jezikih naših sosedov, spoznali mnogo kulturnih znamenitosti, ki označujejo njihove sošolce in prijatelje in živeli v duhu multikulturnosti. Svoje notranje meje so si postavili sami, brez zunanjih pritiskov. Verjemite mi, ob koncu ni bilo več pomembno, kdo si. Ali si Rom ali Slovenec ali Madžar. Vsi smo bili Evropejci.

S to vizijo bomo nadaljevali na naši šoli. Morda ste ob branju tega sestavka, spoštovani učitelji in vzgojitelji, sami dobili kakšno idejo, kako integrirati mladega človeka, ki je na začetku iskanja svoje prave poti. Vsekakor vam želim, da mu boste stali ob strani, ko se bo obrnil na vas in bi to pot rad prehodil skupaj z vami.

Koordinatorica projekta:

Alenka Kolenko, prof. slov. in nem. jezika

Festival narečnih popevk 2005

V nedeljo, 11. septembra 2005, smo lahko ob 20. uri na 1. programu Televizije Slovenija, na programu Televizije Maribor, na 1. programu Radia Slovenija ter na programu Radia Maribor v živo spremljali Festival narečnih popevk 2005, ki je potekal v Veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor.

Med 16 vokalnih solistov in ansamblov sta se predstavili tudi dve prekmurski romski skupini Langa in Halgato.

Po izboru radijskih poslušalcev in televizijskih gledalcev je zmagala skladba "Moja dekl'ca" v izvedbi Prifarskih muzikantov.

Najboljša skladba po izboru strokovne komisije pa je letos postala pesem "Ravnica" v izvedbi Halgato banda, za katero je besedilo napisal Feri Lajnšček, glasbo pa Milan Ostojič.

Strokovna komisija je podelila tudi nagrade za najboljša besedila, zmaga pa je pripadla Dragu Horvatu za skladbo "Mama ne douči", ki jo je zapel Drago Jošar.

ROMIC

